

ВАРНАДСКИ ОБЩИНСКИ ВЕСТНИКЪ

ИЗДАВА ВАРНЕНСКАТА ГРАДСКА ОБЩИНА
Излиза всеки петък

Абонаментъ:		Всичко, що се отнася до вестника, да се изпраща до кметството — Варна	Обявления:
За година	55 лв.		Официални по 2 лв. на кв. сант
За 6 месеца	30 лв.		търговски по споразумение..
Броя 1 лв.	Редакцията: Общинското управление, секретарията.		Броя 1 лв.

П. А. Попов

Варненската Общинска аптека

До м. февруари 1926 год. варненската градска общинска аптека е просъществувала като амбулаторна и се е помещавала въ централното здание на общината. Въ нея се изотвяха лъкарства само за бедноболни граждани и чиновници и ежеодно до тогава отъ общинската каса е издвоявано по 375000 лв. за издръжка на аптеката и набавяне лъкарства.

Като частна концесионна аптека почва да работи отъ 1926 г. въ зданието на жъгла на улицитъ »Владиславъ« и »Сборна«, дето е и сега.

Пръв управителъ аптекаръ на така обособената аптека е билъ Стефанъ Димитровъ, сега собственикъ на аптека въ гр. Провадия, следъ него е постъпилъ за управителъ аптекаръ варненския жителъ Петровъ, сега собственикъ на аптека въ гр. Хасково и следъ него презъ м. августъ 1929 г. идва за управителъ г. Константинъ Кузмовъ който управлява аптеката до 15 декември 1932 г. сега е въ гр. Бургасъ собственикъ на аптека; следъ неговото заминаване общинския съветъ назначи за управителъ-аптекаръ сегашния такъвъ г. Димитъръ Дъловъ.

Още отъ самото си създаване като частна концесионна, аптеката е обособена като полуавтономно общинско предприятие, а отъ м. май т. г. аптеката се обособи като самостоятелно общинско стопанство и разрастна до

размъръ на едно солидно предприятие, което иде въ помощъ на прокарваната общинска политика — бесплатно лъкуване на бедноболни граждани и общински чиновници.

При все че, нуждитъ на града многократно да сж се увеличили, тъй като числото на бедноболнитъ граждани ежеодно расте, поради криза, безработица, прииждане бежанци и др. зле развиващи се условия на града, обаче общинската аптека устоява редовно на тия нужди до сега, като получава отъ общинската каса ежеодно и то нередовно, субсидия въ размъръ на 150,000 лв. Срещу разходвани надъ 200,000 лв. ежеодно за бедноболни и разликата я понася аптекната каса, макаръ, че тази разлика отъ десетки хиляди лева ежеодно расте, както казахме, поради обедняване населението на града.

Презъ изтеклата отчетна 1932/1933 год., сж изпълнени отъ ржчна продажба 22,222 рецепти, възлизащи на стойность 878,506 лв. Презъ предидущата 1931/1932 г. сж изпълнени 19393 рецепти на стойность 942,595 лв, или за 1932/1933 г. имаме изпълнени 2829 рецепти въ повече отъ предидущата година, а по стойность имаме 64089 лв. по-малко, за аптекната каса. Тази юлтъма разлика, за последната отчетна година се дължи отчасти на обстоятелството, че ценитъ на юлтъмв брой. медикаменти бѣха намалени по на-

реждаше отъ Главната Дирекция на Народн. здраве, а отъ своя страна и аптекарската кооперация въ София, която е почти единствения и главенъ доставчикъ на медикаменти за аптекитѣ у насъ; сжщо намали цената на мною медикаменти и аптекарски пособия и отъ трета страна имало е доставени юлѣми количества отъ нѣкои медикаменти, отъ страна на бившитѣ управители аптеката, при високи за днесъ цени и днесъ се продаватъ едва ли не на зауба.

Презъ изтеклата отчет. година аптеката е извършила 833 галенически препарати. Само на бедно-болни сж изпълнени 1647 рецепти на стойность 197,733 лв. Направена е процентна отстъпка и на бедно-болни отъ II и III категория на сума 11,706 лв или общо за бедно-болни е разходвано 209,439 лв., презъ прежната 1931/1932 г. сж изпълнени за бедно-болни — 11818 рецепти, на обща стойность 212,650 лв., отъ което се вижда, че за 1931/1932 год. сж изпълнени 4658 рецепти въ повече отъ прежната година, на стойность 3211 лв. въ по-малко, което се дължи на изброенитѣ по-горе причини.

Презъ изтеклата отчетна година управителниятъ аптеченъ комитетъ е ималъ 6 заседания, а контролната комисия е имала 10 заседания, за които има редовно съставени протоколи.

Персонала на аптеката се състои отъ управител-аптекарь, фармацевт-машиньръ, три помощника аптекарки и единъ лаборант-прислужникъ

За наемъ на аптечното помещение аптеката плаща 48,000 лв. годишно.

Къмъ 1.IV т. г. аптеката има мобили на стойность 189107 лв. и медикаменти и превръзочни и др. материали за 272463 лв. дебиторнитѣ сметки възлизатъ на обща сума 361,370 лв. Къмъ тази цифра трѣбва да прибавимъ и безлихвенитѣ сметки състоящи се отъ: депозити при Варнен. община и задължения на сжщата срещу отпуснати медикаменти на бедно-болни ираждани отъ 1929 до 1933 г. въ размѣръ на 594,269 л., а сжщо тѣй и открадната, чрезъ взломъ, презъ миналата зима отъ аптечната каса сума 8836 лв.

Капиталътъ на аптеката къмъ 31.III т. г. възлиза на сума 1,009,454 лв.

Образуванъ е фондъ общинска аптека съгласно чл. 23 отъ правилника за аптеката отъ 50% отъ чистата печалба получена въ края на востока година. Къмъ тоя фондъ до сега е сбрано 599,510 лв. отъ които внесени въ Варнен. попул. банка 213884 лв. и разликата остава да се довнесе отъ дължимата сума отъ общината, фонда ще послужи за израждане собствено здание. За заплати на персонала аптеката е похарчила 239,541 лв. за т. г., за тази година касата на аптеката е понесла зауби отъ отпуснати лѣкарства на бедно-болни въ размѣръ на 59,439 лв. а е реализирала чиста печалба, за отчетната година 73,423 лв. 50% отъ която въ размѣръ на 36,711 лв. отива къмъ фонда »Общинска Аптека«. Та аптеккарската кооперация аптеката дължи сумата 160,000 лв., а има да получава отъ санитарното отделение на общината сумата 93879 лв., отъ Майчинъ домъ 37,354 лв. и отъ домакинството—сумата 715 лв. или общо 131,966 л.

Отъ всичко изложено, ясно е че е крайно време, щото общинската аптека да може да се стабилизира финансово, за да е въ състояние и за напредъ все тѣй редовно да управлява своята служба и и оправдай предназначението си — като доставчикъ на медикаменти на бедно-болнитѣ варненски ираждани и на общинскитѣ амбулатории, а това ще стане като се издължи общината къмъ аптеката, за да се възстановятъ сумитѣ къмъ фонда общинска аптека и да се издължи аптеката къмъ аптекарската кооперация инкъ кредита ѝ ще бжде спрѣна. За да се замислятъ и нови задачи—за разширение дейността ѝ, което ще бжде само отъ полза за общината. Налага се въ близко бждеще да се постави на разрешение въпросътъ за постройка на собствено здание на аптеката, тѣй като фонда е нарастналъ вече на сумата 600000 лв. Ето защо аптеката трѣбва да прибегне всичко дължимо къмъ фонда.

Съ постройка на собствено здание, аптеката ще се освободи отъ ежегодния разходъ за наемъ, което е една юлѣма зауба.

Печ. „Войниковъ“

Най-красивото българско лътовище

Варна, юний.

Въ момента, когато от палубата на парахода ни, съзрѣхме красивата панорама на варненския заливъ, стори ни се, че се е случило нѣкакво недоразумѣние. Вследствие на нѣкакво магьосничество се отзовахме не въ едно „балканско“ (долу подъ „балканъ“ — „балкански работи“ унгарцитѣ разбиратъ въобще диви, некултурни страни и обичаи и пр. и пр.) пристанище, а нѣкъде по сръдиземноморскитѣ пристанища на Франция или по белгийскитѣ брѣгове на Источно море. Гора отъ мачтина търговскитѣ кораби, кипящия пристанищенъ животъ, виящитѣ се змиеобразно пѣтища по хълмоветѣ, обграждащи Варна, модернитѣ здания застроени всрѣдъ китни градинки, морскитѣ бани, разпространени на дълъжъ по цѣлия плажъ, най-после блѣсъка на мѣстата за развлечение — всичко това е въ пълненъ контрасъ съ нашата представа за „Балкана“. Чудно хубавата природа и западноевропейската култура на Варна сж двойна изненада за лѣтуващия, който вмѣсто „Балканъ“ намира нефалшифициранъ европейски животъ.

Душата на българския народъ бихме я опознали, може би, по добре въ вътрешността на страната и столицата София, вѣроятно, то би ни открила съвокупността на българската сила, обаче склонностъ къмъ културата, способността за възприемане на западната култура се проявява, безспорно, най-ясно въ Варна. При това до преди 10 години Варна като курортъ, бѣше още много назадъ.

Обаче днесъ, когато краката ни стѣпватъ на суха земя, приятнитѣ впечатления добити на парахода се усилватъ. Ни слѣда отъ димъ и нечистотии. Не се срещатъ дори добре познатитѣ ни отъ турскитѣ и руски пристанища моряшки свѣрталища. Автомобила ни се движи по безупрѣчни, китонирани улици отъ дветѣ страни на които се издигатъ модерни 4—5 етажни здания. Въ сърдцето на града художественото здание на Градския театъръ и току що завършения палатъ на Стоковата борса, ни

Въ брой 149 (г. XXIII) отъ 2 юний т. г. на голѣмия унгарски ежедневникъ „Magyar Hirlap“ журналиста Тиборъ Либрушъ помѣства една много хубава статия за Варна, подъ горното заглавие която предаваме въ преводъ.

показватъ, че града се намира въ постоянно развитие, въ противовесъ на тежката следвоенна криза и безпаричие, която засега може би най-чувствително България. При това България още преди европейската война води нѣколко тежки войни, които завършиха сжщо тѣй трагично. И голѣмия замахъ сега съ който се възстановяватъ разрушенията отъ войнитѣ ни говори за несъкрушимата жизнена сила на българското племе.

Морскитѣ бани на Варна

Обаче истинска изненада ни готвятъ морскитѣ бани на Варна съ своитѣ най-модерни инсталации и приспособления. Хиляди къпещи се на плажа и въ морето се радватъ на благодатъта на слънцето и морската вода. Отъ просторната тераса на казиното на банитѣ се открива чудна гледка къмъ безкрайната морска ширъ и къмъ кичестия залесенъ, усеянъ съ кокетни вили морски брѣгъ.

Плажа и алеитѣ за разходка въ морската градина гъмжатъ отъ посетители. Числото на лѣтуващитѣ въ Варна надминава цифрата 40 хиляди ежегодно, докато Варна има 80 хил. жители. Курортния животъ на Варна е много оживенъ и се засилва все повече отъ година на година. Варненци милѣятъ много за разхубавяването на града си и издигането му на нивото на първокласнитѣ европ. курорти.

Курортна, нова Варна полека, лека замѣства старата ориенталска Варна. Отъ години на години изникватъ широки булеварди, засѣнчени съ липови дървета, отъ дветѣ страни на които 5—6 етажни луксозни хотели предлагатъ на гоститѣ удобства си. Наредъ съ шумния западноевропейски животъ на курортна Варна се гуши турския кварталъ, който съ своя своеобразенъ ориенталски животъ е въ пълна противовесъ на горния.

Туристически изненади.

За повдигането на Варна допринасятъ много и красивитѣ и околности. Жаднитѣ за красиви и интересни мѣстности туристи

не напразно идватъ тукъ. Очакватъ ги много изненади.

Североисточно отъ Варна, въ гънкитѣ на издигащата се недалечъ отъ морето хълмове верига се намира чудния Аладжа-монастиръ — който по своето мѣстоположение едва ли не е уникамъ въ Европа. До самия монастиръ се намира входа на една отъ най-голѣмитѣ старохристиянски катакомби. Вътре, виящитѣ се като лабиринти подземни коридори водятъ къмъ малки келии, които сж толкова голѣми, колкото е необходимо да се събере въ тѣхъ единъ човѣкъ, или пъкъ се разширяватъ въ пространни зали. Тукъ сж живѣли и сж държали своитѣ божествени служби гоненитѣ отъ езичници и турци Християни. Тукъ сж били погребвани и мъртавитѣ имъ. Катакомбитѣ сж пълни съ свидетелства отъ този нѣкогашенъ животъ.

Остатъцитѣ отъ стари гробници, кръстове отъ камъкъ, издълбанитѣ въ стената риби — тайния знакъ на дребнитѣ християни, както и остатъцитѣ отъ олтари и икони, ни говорятъ, че тукъ нѣкога е имало интензивенъ религиозенъ животъ. Измежду

запазенитѣ отъ тогава работи най-ценни сж безпорно дветѣ икони на Св. Богородица, чиито оживотворени хармонични краски свидетелствуватъ не само за развитъ художественъ усетъ, но и за една такава техника, която и до днешенъ остава необяснима.

Въ отстоящия на 4 часа съ влага отъ Варна градъ Шуменъ се намира, една отъ най-красивитѣ, напълно запазена, джамия въ България. По височинитѣ около града се намиратъ остатъци отъ стари дворци, отъ които най-цененъ е Мадарския съ своя прочутъ барелйевъ—Мадарскиятъ конникъ. Освенъ това на любителитѣ на тежката туристика се откриватъ огромни перспективи по скалиститѣ провадиски плата.

Живота въ Варна, въ сравнение съ другитѣ европейски страни е невероятно ефтинъ. А ако не може да се намѣри съвършено префиненъ хотелски комфортъ, въ замѣна на това дошлия за почивка чужденецъ, бива задоволяванъ отъ безупречната чистота и непосредственитѣ сърдечни обноски на варненци.

Отъ унгарски: И. П. Ивановъ

Хр. Н. Райчановъ.

Варненскиятъ общински „Майчинъ домъ“

Безмълвно сѣкашъ отъ известно време съществува Варненския общински „Майчинъ домъ“ —, който отъ 20 априлъ тая година се помѣщава на ул. „Гургулять“. Далечъ отъ мисълта да хвърлимъ упрекъ къмъ лица и институти, съ настоящата си статия ще разгледаме дейността на ония, които носятъ голѣмата отговорностъ за редътъ, развитието и живота въ тоя институтъ, въ тоя Родиленъ Домъ, единичкъ въ цѣлия ни окръгъ... Ще се постараетъ да бждемъ обективни. На пръвъ погледъ — обикновено гражданството е свикнало да гледа съ недовѣрие къмъ тоя институтъ и съ предубеждение, което е пустнало корени въ народното разбиране за болничното лѣкуване, изразено въ народната поговорка: „Да не дава Богъ и на душманитѣ да постѣпятъ въ болницата на лѣчение...!“ Ето това предубеждение трѣбва да се разсѣе и премахне въ народното схващане, за да можемъ по-ясно да погледнемъ на всички наши родилки и болнични домове, където човѣкъ отива да придобие здраве и

мощъ, да се запази и предпази отъ опасни инфекции, простудявания — носящи смъртъ и непоправими послѣдствия следъ раждания и пр.

Двадесетъ и петъ легла въ Варн. общински майчинъ домъ сж недостатъчни за единъ градъ съ толкова грамадно население, окръженъ центъръ и околия, която гледа съ отворени очи къмъ тоя Домъ! Недостатъчно сж само за голѣмата маса отъ гражданството, което има нужда отъ медицинска подкрепа, а камо ли за околията и другитѣ градове... Вземете цифритѣ които не говорятъ, а крещатъ: 40 сръдно раждания, редовни безъ никакви усложнения и съ голѣми удобства; 1500—2000 амбулаторни прегледи или сръдно дневно по 30—40 души чакатъ за прегледъ въ малкитѣ салони на тоя Домъ — и намиратъ облекчения и подкрепа; вземете и сръдно повече отъ 15—20 операции месечно извънъ ражданията, и всичко това при единъ персоналъ: отъ единъ лѣкаръ, две акушерки, две прислужници, едва готвачка, една пе-

рачка, единъ домакинъ...! Не е ли това подвигъ за тоя персоналъ?

Ржководството е повѣрено въ ржцетѣ на г. Д-ръ Подбалкански, човѣкъ съ голѣма амбиция да даде и направи нѣщо за тоя домъ, съ голѣма вѣра въ неговото дѣло, съ познания и грижи за своитѣ пациенти. Той е проявилъ голѣма дейность презъ течение на една година отъ неговото постѣпване... Той е виновника за премѣстването на Майчинъ домъ отъ она мизерна обстановка, въ която бѣ поставенъ до вчера, въпрѣки упорититѣ и непрекъснати настоявания на неговитѣ предшественици. Подпомогнатъ той отъ две акушерки, сржчни и подготвени за такава работа, и които правятъ честь на тоя Домъ, — подържа идеална чистота. Прислугата е денонощно на кракъ.

Имахъ случая да наблюдавамъ тоя Домъ презъ течение на повече отъ седмица и вѣрвамъ, че всѣки единъ отъ общественицитѣ на нашия градъ, ако благоволи да направи едно посещение тамъ — ще се трогне отъ тая упоритость, постоянство и майчински грижи полагани отъ тоя малъкъ персоналъ поставенъ тамъ съ нищожни и никакви заплати, въ сравнение съ онова, което тѣ биха го заслужили и можеше да имъ се даде, ако общинската каса бѣше пълна! Тоя персоналъ съ своята добросъвестность, идеална чистота, акуратность, грижи къмъ болнитѣ и родилкитѣ — буди удивление и възторгъ, вдѣхва вѣра и почитъ, защото нѣкакъ въздействува съ своитѣ благи обноси и утешителни думи къмъ масата пациенти, като съ това имъ се спомага за по-скорошното оздравяване. Въ полето на медицината не могатъ да се правятъ експерименти. Една фалшива стѣпка, една грѣшка, една пращинка или пипване съ нечисти ржце — и болника или родилката може да полети въ бездната на забвението.

А тамъ — въ Варненския майчинъ домъ — тѣй се гледа, такива грижи се полагатъ, такава идеална чистота се подържа, че може да задоволи и най-взискателния педантъ — тамъ се твори!... Творческия замахъ на управител-лѣкара и въ най-тежкитѣ моменти за родилка или подложена на операция жена, неговото спокойствие и тактъ, неговата вѣра и вѣрна преценка за положението на болника неговитѣ бащински грижи къмъ всички въ тоя Домъ пациенти, сж достатъчна гаранция за една успѣшна операция, за едно успѣшно завършено лѣкуване на нуждающата се. Това което заслужава похвала — трѣбва да стане

обществено достояние, за да може да проникне и въ най-затѣтената колиба, обитателитѣ на които иматъ най-голѣма нужда отъ Домъ!... Значението и смисъла на тоя Домъ още повече пораста предъ нашитѣ очи, като се има предъ видъ, че пациенткитѣ сж отъ ония, които иматъ най-голѣма нужда отъ медицинска подкрепа и отъ акушерки то въ моменти, когато живота е изправенъ предъ неизвестности и пропасть!...

Отъ административна и хигиенична гледна точка зрение — Варнен. Общин. майчинъ Домъ е поставенъ вѣнъ отъ всѣка критика. Това помѣщение, въ което е днесъ, за идната година едва ли ще бжде достатъчно. Защото вземете — ражданията, числото на операциитѣ за пластика, други редъ операции вѣнъ отъ ражданията, амбулаторнитѣ — имащи една тенденция да бждатъ увлечени съ единъ чувствителенъ процентъ, промивки прегледи и др. — които въ днешния моментъ надминаватъ ония отъ миналата година въ двоенъ размѣръ, — цѣлата тая работа ще наложи една промѣна както въ увеличението на персонала, така и въ числото на леглата и стаитѣ и пр. Ако миналата година е приключено съ единъ приходъ отъ 100 хиляди и нѣщо, тая година ще надхвърли и 200 хиляди лева — Разхода въ сжщитѣ размѣри. А това е едно указание, че тоя Домъ ще се издържа самъ — безъ да има голѣмата поддръжка на общината. Нуждна е само по-голѣма инициатива въ отговорнитѣ фактори за засилването на тоя Домъ!... Но общината е задлѣжена съ голѣми разходи за издръжката на беднитѣ, които получаватъ безплатно медикаменти, прегледи, лѣкуване... Тия суми — вложени въ тоя Домъ ще дадатъ блѣскави резултати. Нека се помисли и нареди — щото Санитарното отдѣление при общината и Майчинъ Домъ — да бждатъ въ съседство ако не могатъ да бждатъ едно и сжщо помѣщение...

Ето защо, ако Варненската Община има да извърши едно велико дѣло за голѣмитѣ народни маси и съ това да запуши устата на ония, които се тупатъ по гърдитѣ и плачатъ за сждбата на широкитѣ народни маси, — трѣбва да обърне по голѣмо внимание на тоя домъ и го засили!... Защото въ него виждатъ свѣтлината и първитѣ лжчи на слънцето на живота децата на нашия източенъ народъ... Тамъ майката дошла въ тоя домъ застанала на прага на живота и близко до смъртъта, съ черно, тъмно предъ очитѣ ѝ бждаше пълно съ неизвестности, плачи и

17.7.59

се моли съ кървави сълзи, безпомощна, — вие я виждате да си отива усмихната, въ сияние отъ радостъ и озарена отъ топлинѣ слънчеви лъчи на нейното слънце — хубавото и миличко бебче, което внася въ нейния домъ освежителна струя и пробужда новъ животъ! . . . А единичкия виновникъ за запазване на плода, за лѣкото раждане, запазване майката отъ инфекция, простуда, запазване въ първитѣ дни на бебчето, привикването му къмъ единъ режимъ, напълно съгласенъ съ изискванията, хигиената и медицината, както и за майката — взимането на своевременни мѣрки за премахването на всички ония опасности за живота и това на детето, — свързани непосредствено съ раждането, ние ще ги намѣримъ само въ тоя домъ, при удобства, каквито нѣма да ги намѣримъ у насъ. . .

Но азъ мисля, че въ помощъ необходимо е — да се притекатъ на общината и други въ града ни организации и институти, които могатъ и сж въ положение да дадатъ една ценна подкрепа въ това отношение.

Детето — това е основния стълбъ на човѣшкия родъ, неизчерпаемия източникъ на сили за народъ и държава! . . . Детето въ нѣжнитѣ си ржчички носи знамената на нашето бждаще, на бждащето на днешното човѣчество. То е утрешното слънце! . . . А за неговото запазване — ние трѣбва да отдѣлимъ най-много отъ нашитѣ грижи и срѣдства. Ний не можемъ да се оправдаваме че нѣма, — защото всички работимъ и се грижимъ само за тѣхъ. . . Има специаленъ комитетъ за закрила на детето. Ето единъ случай, едно мѣсто, където тоя комитетъ да вложи и то много оправдано поне една частъ отъ събираниѣ ежегодни суми по случай Дена на детето! . . . На второ мѣсто идатъ Родителско учителскитѣ комитети и редъ още други организации родолюбиви, благотворителни, културно-просвѣтни, пъкъ даже и стопански такива. . . Нека по виднитѣ ни овщественици, обърнатъ внимание на тоя Домъ, за да може той да закрепне и се развие тѣй, че тамъ да намиратъ подирепа майкитѣ на ония, които сж основата на нашия народъ и държава! . . .

Военни събития разиграли се около Варна презъ 15 и 19 вѣкове¹⁾

Въ кампанята презъ 1828 г. руситѣ владетели на Добруджа, поддържайки и пренасяйки съ флотата си своята сухоземна войска построиха лагеръ предъ Варна, подъ командата на Князь Менинковъ, който бѣше раненъ и замѣстенъ отъ генералъ Воронцовъ. Императоръ Николай I, съ цель да ускори работитѣ, пристигна тукъ на 21 юлий и недоволенъ отъ невъзможността на своитѣ генерали да завладѣятъ една мѣстность, която храбро се защищаваше, натъженъ отъ лошия изходъ остави своята войска да продължи обсадата и се оттегли въ Одеса. Въ края на м. августъ неговиятъ адютантъ бѣше настаненъ въ единъ малъкъ боенъ корабъ, който влизаше въ състава на флотата, която кръстосваше предъ града.

Филипъ Македонский е казалъ, че една крепостъ не е непревземаема, когато едно животно, натоварено съ злато, може да влѣзе въ нея. Русия е знаела да използва тоя принципъ да изкушава алчността, да купува предателството, което дава живота на войницитѣ въ ржката на тия, противъ които тѣ трѣбва да воюватъ и да отваря на

неприятелитѣ крепостта, която се натоварили да защищаватъ. Двама човѣци ржководѣха защита на Варна. Юсуфъ паша, който бѣше комендантъ и великиятъ адмиралъ Кипитанъ паша изпратенъ отъ Султана, който се довървяваше на неговата храбростъ и честностъ. За нещастие адмиралтъ не бѣше самъ. Следъ едно нападение презъ което нѣкои руски войници успѣха да проникнатъ до цельта, Юсуфъ предложи цена, вследствие на което заповѣда на своитѣ войски да сложатъ оржжието безъ никакви условия.

Юсуфъ се прехвърли наедно съ своитѣ войски на руското кале; адмиралтъ се заключи въ града съ известно число войници останали върни и решени да следватъ съдбата на своя началникъ; заплаши да предаде всичко на огънь и така получи една почтена капитулация. *Императоръ Николай I влезе въ Варна на 11 октомврий.* Преди да напусне Варна, Императорътъ отправи следното писмо къмъ Княза Воронцовъ: „Следъ като отидохъ единъ достоенъ даръ на признателностъ къмъ Бога, който протѣжира добрата клауза и който прслави оржжиата

1) Материали за историята на гр. Варна.

на Русия съ новъ триумфъ, искамъ да отдамъ почитъ въ паметъ на моя блестящъ предшественикъ, който загуби победата и живота си, но не и честта, подъ стенигъ на тая сщцата Варна, която Ние завладѣхме. Тука е заминалъ, като се е сражавалъ, подъ знамето на Христа, неустрашимиятъ синъ на Ягелона, Владиславъ Царь на Полша. Мѣстото гдето почиватъ неговитѣ останки е неизвестно; но въ столицата на Полша Азъ изкамъ да прославя неговата паметъ по единъ подобаващъ начинъ. По тоя случай опредѣлямъ 12 турски орджия между тия, които пленихме въ Варна. Изпращамъ ги въ Варшава и наговарвамъ Васъ да ги откарате незабавно тамъ. Тия орджия ще бждатъ поставени, споредъ заповѣдта на Негово Императорско Величество на мѣстото, което той счита най-подходяще въ честь на героя, който не сщцестаува вече и въ честь на храбрата войска, която отмъсти за неговата смъртъ“.

(под.) Николай.

Събитнето за което намѣква Императоръ Николай заслужава да бжде разказано. Владиславъ III бѣше царь на Полша. Минаваше 1443 год. Турцитѣ бѣха завладѣли една голѣма частъ отъ Гръцката Империя и на източнитѣ царе оставаше само Цариградъ и нѣколко околни владения. Влашко и Молдова бѣха заплашени. Владиславъ бѣше тѣхния владетель и имаше интересъ да ги защитава. Освенъ това той бѣше жененъ за дъщерята на Елисавета Унгарска Кралица и бѣше станалъ по тоя начинъ царь и на тая страна. Въ това време турскиятъ Султанъ Мурадъ II предлагаше съюзъ съ Владислава; но папата се надѣваше да съедини гръцката Църква съ римската въ случай че му се отдаде да поведе християнскитѣ владетели въ помощъ на Императоръ Палеолога. Царьтъ на Полша се остави да бжде убеденъ отъ пратеника на Папата, а не толкова поради своята собствена амбиция, и се повдигна противъ турцитѣ начело на поляцитѣ и унгарцитѣ, последнитѣ отъ които бѣха командовани отъ Янъ Гунияди, палатинецъ отъ Трансиллания.

Съединената армия премина Дунава близо до Семердрия. Гунияди нахлува въ Сърбия, премина Балканитѣ задъ които настигна Владислава. Следъ едно сражение за което полската история отдава цѣлата честь на полско-унгарската войска, тая се върна къмъ Офенъ, откъдето бѣше тръгнала и Мурадъ заставенъ да се върне въ Азия за да усмири единъ разбунтувалъ се васалъ, изпрати предложение за миръ; бѣше сключилъ договоръ въ Сегединъ на 12 юлий 1444 г. и ратифициралъ на 15 с. м. Влашко бѣше присъединено къмъ Унгария; Сърбия и Херцеговина бѣха въз-

върнати на тѣхния старъ князь Брайковичъ. Освенъ това Мурадъ плати 70 хил. дукати за освобождаването на своя зегъ Махмудъ Тухелеби, плененъ при Кренобица.

Владиславъ бѣше убеденъ отъ Гунияди и Бранковичъ, доста доволенъ отъ условията да сключи миръ поради отказа на другитѣ владетели на Европа да се присъединятъ къмъ тѣхъ и да предприематъ единъ новъ кръстоносенъ походъ противъ турцитѣ и, главно отъ опасноститѣ на които бѣше изложена Полша заплашвана отъ татариитѣ и която призоваваше царя да се притече въ помощъ на своето отечество.

Тоя миръ славенъ и изпълненъ, бѣше сщцременно съ преимущества сключенъ. Договорътъ бѣше написанъ на полски и на турски и утвърденъ съ клетва на 4 августъ.

Владиславъ се заклѣ въ Евангелнето, а Мурадъ въ Корана. А Султанътъ убеденъ, че договорътъ ще бжде изпълненъ и че мирътъ, подтвърденъ съ клетва не ще бжде нарушенъ, се оттегли въ Азия.

Едва бѣха минали десетъ дни, когато Владиславъ се остави да бжде убеденъ за започване отново на войната и даде една нова клетва, въ рждетѣ на Кардинала Цезарини, въ името на която, католическата вѣра е по свѣта, за да може да наруши договорътъ, осветенъ на клетва върху Евангелнето, и тогава обсади Оршава на 1 септември. Гуниядъ не така лесно се преклони, но на края отстъпи, когато му се обеща титлата царь и за владение България, следъ като тази провинция бжде завладяна; той поисква само, щото нарушението на договора да бжде отложено до момента, когато турцитѣ ще върнатъ крепоститѣ въ Сърбия, това, което тѣ действително, като вѣрни крепители на договора, законно направиха. Мжчно бѣше да се покаже нѣщо по-малко честно отъ това, което извършиха унгарцитѣ и поляцитѣ. Едва крепоститѣ бѣха предадени на унгарцитѣ и една нова армия преминаваше Дунава, слизаше въ долината на рѣката и заемаше България, имайки начело Гунадъ съ 3 хилядна унгарска кавалерия и влашкитѣ войски водени отъ Дракулъ, княза на Влашко, следвани отъ Владиславъ, царь на Полша и Унгария, който командваше своитѣ войски и единъ отрядъ кръстоносци. Тия последнитѣ, въоръжени въ името на Христа, плячкосваха и паляха турскитѣ джамии и българскитѣ църкви.

Една турска флота отъ 28 кораба, опредѣлена да действува по Дунава, бѣше изгорѣна; много укрепени градове бѣха завладени съ атаки или пѣкъ сами се предаваха. Варна падна и Вла-

диславъ, въ честь на това тържество бѣше нареченъ *Варненчикъ*.

Тукъ се прекратиха подвизитѣ на Полския царъ и Трансилвански вождь; Мурадъ, като се научилъ за това предателство, напуща Азия съ 40 хиляди души, преминава Босфора върху генуезки кораби, плащайки единъ дукатъ за всѣки човѣкъ (12 франка), избѣгва полската флота, която кръстосва въ Дарданелитѣ за да му затвори пътя, слиза въ Европа, преминава балканитѣ при усиленъ ходъ и простира своитѣ лагери на по-малко отъ една лега далечина отъ тия на Владислава. Предъ своето поле заповѣда да се изкопае единъ трапъ, на едната страна на който забива единъ прѣтъ, на върха на който закачва нарушения договоръ отъ Царя и отъ трансилванецъ. Последенъ позивъ на справедливостъ въ момента, въ който идваше оръжието да отсѣжда. На 11 ноемврий 1444 година дветѣ войски стояха една срещу друга и започнаха едно сражение между най-ужаснитѣ. Въ срѣдата на смѣсицата Владиславъ се спусна отъ страната гдето бѣше Мурадъ, еничеритѣ разкъсватъ веригитѣ и ги насичатъ. Минута следъ това главата на Владислава бѣше забучена на върха на единъ колъ, както бѣше закаченъ по-рано нарушения договоръ.

Следъ това настѣпи едно ужасно клане, което трая два дни. Гуниятъ се отегли при ускоренъ ходъ заедно съ влашкитѣ войски, които му бѣха останали напускайки унгарцитѣ. Голѣма плячка падна въ рѣцетѣ на турцитѣ, между която ти намѣриха и архивата на Короната държави отъ Владислава при неговитѣ пѣтувания, и които не се намѣриха никога вече. Главата на Владислава бѣше изпратена въ Брусъ, тогавашна столица на Отоманската Империя.

Нѣколко години следъ това Цариградъ падна подъ властѣта на Мохамеда II и Гръцката Империя не съществуваше повече. Владиславъ бѣше едва на 21 годнина. Неговото тѣло никога не бѣше намѣрено. За дълго време въ Полша не вървахъ на единъ такъвъ неочакванъ край и за това последва едно междучарствие отъ три години.

Такъвъ бѣше човѣкѣтъ, на когото Императорътъ Николай искаше да почте паметѣта, напредъ на самото мѣсто, гдето бѣше падналъ: нарушаване на своята клетва и, после, въ столицата на тая Полша, която неговитѣ (на Никола) планове бѣха разчленили и народността на която трѣбваше само четири години по-късно, напълно да разруши.

Следъ.

Постъпления въ Варненския народенъ музей

презъ първото полугодие на текущата година.

Отъ Варна. Хр. Филевъ — картина — разгромътъ на на Турция, П. Обрѣшковъ — бронзова монета Марцианополъ, Кирилъ Жековъ — среб. австр. монета, П. Куртевъ — бронзова монета, М. Конфино — мед. рим. монета, Бр. Михайловъ — четири бигори, Иванка Цанева — бронз. монета — Никополъ, сребърни Импер. Филипъ и Гордианъ, Д. Мухтаровъ — надгробна мраморна плоча съ надписъ Н. Николаевъ — желѣзна часть, Бл. Христова — мед. визан. монета, Т. Димова — среб. мон. Фаустина, Иорданъ Щеревъ — бронзова монета Филипъ Македонски, Иор. Темчевъ — две мед. визан. и две римски монети, П. Зафировъ — мед. рим. монета, Хр. Михайловъ — стара икона (синоптицитѣ), Ив. Спировъ — мед. визан. монета, Ал. Велизаровъ — брон. монета Дионисополъ, Р. Ивановъ — мед. трак. монета, В. Андреевъ — жбъ отъ мастодонъ, Аджемлеръ. Г. Костадиновъ — мед. визан. монета, Ат. Сотировъ — сребърна, Н. П. Андреевъ — фрагментъ отъ среб. монета, Ив. Пе-

тровъ — мед. рим. монета, Хр. Николовъ — мед. анонимна монета Ив. Цимиский, В. Карагеоргиевъ — вкамененостъ отъ животно. Кестричъ. К. Арабаджи Ивановъ — стара конска юзда, Ил. Д. Стемовъ — мед. рим. монета, Ив. П. Сѣбевъ — мед. визан. монета. Звездица. Дончо Ивановъ — медна фибула. Сандѣкчи. Я. Вичевъ — предисторична каменна тесличка, Руси Донковъ — камененъ чукъ, три бронзови инструмента и една теракота. Паша кьой. Г. Иудовъ — мед. рим. монета, Аврениъ. И. Карадимитровъ — мед. римска монета, Гевреклеръ. Божко Мариновъ — единадесетъ старобълг. монети, една бронзова Марцианополъ. Дишбудакъ. Кметъ камененъ паметникъ. Юнусъ бунаръ. Д. Градинарова — 5 бронз. монети: Филипъ Македонски, автономна Одесось, императ. Одесось и Марцианополъ и среб. на Месемврия. Дервентъ. Ст. Николовъ — метал. павта. Дружеството благодарно на дарителитѣ.